

L a t w e e f c h u A w i s e s.

Nr. 37. Zettortdeenâ 12tâ Septempera 1835.

J a u n a s i n n a.

No Embottes. Swehtdeena — swehta deena. Schinni deenâ buhs atstaht sawas mahjinas, un eet tanni namnâ eefschâ, no kurra tas Kungs irr fazzijis: Schis nams irr luhg-schanas nams: kâ tas zilweks peenemtohs Deewa wahrda atsihschanâ un sapraschanâ. To darrjam, kâ allasch, 18tâ August deenâ. Zauks bija rihts, faulite tif mihliga atspihdeja us basnizu eedameem. Bet — azzumirkli beesi un melni mahkuli pahrlahj debbesis. Preezajamees — dohdmadami lectu sagaidiht. Nahf leetus ar gahschanu, bet neween leetus, arri kruffa un pehrkons, un maktigs spehreens eefschau sawas ugguns leesinas Embottes basnizas frohgâ eefschâ. Ugguns sagrahbj juntu un wel-lahs pahr wissu frohgu pahri. Wissa basniza nodrebb un wissa muischa. Zur ne bij ko pafkattitees, tē bij nodebsis wissa frohga salmu junts, 3 zilweki un 5 sirgi nofsi. — Krohgam ne bij weenam zeesti. Deggoschi salmi kriht sirgeem wirsi, ne taupa ir tohs zilwekus, kas bij faskrehjuschi schohs glahbt. 21 sirgs fadedsē, 2 wezzas seewinas, weens kalps 50 gaddus wezs no Dihnsdorbes un Affihtes fadedsē lihds.

Pateiziba jafakka zeenigam Embottes muischasfungam Koch; winsch likke safault wissu Embottes muischas- un mahju-laudis, un no frohgera mantas ta wissuleelaka dalka tikke is-glahbta. Dauds ir nepassubbinati palihdsjeja. Dasch arri buhtu gan paligâ nahjis, bet — fohschas drehbes ne wehleja! Nichtfirdigu un labprahrtigu lauschu paligs, neko buhtu eespehjis, bes ta Bunga paligâ no ka nahf wissa labba dahwana un wissa pilniga dahwinaschana. To atsinnam ir schinni bailigâ deenâ. Talabb steidsamees us altara weetinu, kâ tas ir schihs wahtis saseetu, kas jau daudskahrt muhsu beh-

das irr neffis, un muhsu apgrubtinaschanas irr us sewim nehmis.

S u n s

irr derring, brihscham ir wajadsigs lohps. Winsch irr tas weenigais lohps pasaulē, us kurra ustizzibu ikkats zilweks kautkahdâ laikâ few warr palautees.

Winsch labprahrt pee zilwekeem miht, irr teem paklaufigs un tihkams, padarra wissu, ko tee no winna gribb, itt ahtri un bes nurdeschanas, nemm par labbu faulus un wezzu maissi, ne fohsch un ne apkaitina ne weenu, apfarga sawas mahjas deenu un nakti, un ne schehlo sawu dshwibu preefsch sawa kunga.

Un kad winnam arri nifns kungs, kas maises weetâ tikkai fittenus dohd, un wehl us daschadu wihsi to mohza; tad winsch labbak sawu maissiti us eelu mekle, ne ka no winna aisbehtu, jeb us zittadu wihsi nifni atreebtohs. Apkaitinaschanas winsch lehti aismirft, bet labbudarrischanas ne muhscham ne aismirft.

Za winsch pateesi fittenus pelnijis, tad rahpus pee kunga kahjam apgullahs un peedohschanu un ustizzibas luhdsahs. Bet ja peedohschanu ne dabbohn, tad lehnprahrtigi pahrmahjischanai padohdahs, un laisa wehl daschureis pehz tam to paschu rohku, kas winnu fitte, irr preezigs, ne kurn un ne smilgst wairs, un kad kungs sau, tad itt ahtri atnahf, un ar pazeltahm aufim winna pawehleschanas usklausa, un wissu is-darra, kas winnam teef usdohts.

Za sawu kungu pamettis, tad lohti smilgst un kauz, un ahtraki meerâ ne paleef, kamehr to atrohn. Sinnam, ka sunni saweem kungeem 2 lihds 4 stundas pakkal fkehjuschi un stary dauds fimteem zilwekeem tohs pasinnuschi un atdabbuschi. Labs suns jau kunga wahrdu un winna

behrnu un wiffas winna faines balfi pasihst. Bet kad kahds swesch, nepasihstams zilweks mahjäs eenahf, tad suns leelu trohkfni darra, un to weefi zaur sawu ahtru reeschanu peerahda.

Kahdu uestizzibu un mohdribu winsch tiklabb gannös, kà nahtslaiikà mahjäs parahda? Us plawahm atnahzis, winsch bes mitteschanas darbojahs, iskliduschus lohpinus kohpà dsiht, un ohfchna, woi kahds plehfigs swehrs jeb zits kahds nifns eenaidneeks winna flahturnä naw. Un to wiffu darra, bes ka wahrdu teiftu.

Un kahdu drohschu kalposchanu tee us reifoschanu ne parahda. Weens weenigs suns dashesureis labbaks, kà desinit fullaini. Winsch neweenu zilweku pee sawa kunga jeb kunga-leetahm ne peelaisch, un wiffu wehrä nemm, kas fungam flahst.

Woi patihf dsürdeht kahdu stahstu no uestizziga funna? Lai patihf:

Kahds Sprantschu kohymannis, kam kahdä pilsehtä 500 dahlderi bija dabujami, nehme sawu zellu jahschus us scho pilsehtu; suns par zetta beedri sfrehje lihds. Kohymannis itt lainigi tannil pilsehtä atnahzis dabujaja tulihst sawu nau-du, to pahrskaidams mazzinä eelizzis itt preezigi sirgam muggurä kahpe un atkal us sawahm mahjahm atpakkat jahje.

Suns tikpat preezigs bija, un apfahrt kungu lehze, plahstija mutti us winnu, itt kà gribbetu tam us sawu labbu zellu laimi wehleht. Kahdu puffszellu nojahjis, winnam bij janokahyj no sirga, tadeht sawu sirgu pee kahda kohka (kruhminä) peefehjis, ais sehtas gahje; kur labbu brihdi pakawejahs, un kur arri sawu naudas maffu semmè nolikke. Nu atkal sirgam muggurä kahpe, un bes naudas maffa prohjam jahje.

Bet pamannigs suns, kas winnam us pehdahm pakkat gahjis, un wiffu, ko kungs darrijis, wehrä lizzis, un sawa kunga aismirschanu un fajauktu prahthu faprattis, aissfrehje pehz naudas maffa, un mehginaja, woi to pazelt ne warretu, jeb ar sohbeem prohjam wilft; bet

kad winnam par smaggu bija, tad tulihst pee kunga atpakkat sfrehje, eefehrahs winna swahrkös, itt kà gribbetu sawu kungu us naudas maffu usmannigu darriht, un ne gribbeja list sirgam muggurä kahpt. Suns brehze, smilgsteja, kohbe; bet kungs, us tam ne usklaufidams, sunnu prohjam stuhme un prohjam jahje.

Labs uestizzigs suns ne gribbeja, kà naudas maffs tur gulloht paliftu. Tadehl winsch sirga preefschä apgullehs, un ne gribbeja list kungam prohjam jahst; no leelas reeschanas pagallam aissmazzis, tas pehdigi peefritte sirgam, un tam kahdäs peezäs lihds feschäs weetas eefohde.

Kohymannis par sawu sunnu lohti eedusmohjahs un bailojahs, woi tikfai traks ne effohst palizzis. Bet kà lohti istruhkaks, kad zaur uhdeni jahje, un suns gandrihs bes dwaschas kungam blaffam lehze, weenumehr rehje un kohbe, un tomehr ne dschere. Ik taifna debbes, winsch isfauzahs, mans uestizzigs suns teescham traks! Ik nelaimè! man winnu janokauj. So, ja kam peekristu jeb kohstu, tad zaur to leelä nelaimè kluhtu. Nabbags lohps! Schinn lohpm buhs man ar mannu paschu rohku dsihwibu nent, ko tik lohti mihloju un kas man tik uestizzigs! Ko darriht, kad wehl ilgi kawejohs, tad winsch ir mannim warretu peekrist un mannis kohst! Nemnees drohschu firdi!

Nu sabihjis kohymannis sawu pistoli iswilzis, nomehrkeja labbi, nogreese sawas azzis no sunna nohst un schahwe. Ustizzigs suns fritte, un eekam wehl spahrdijahs, tas ar sawu nahwigu wahti pee sawa kunga nolihde, itt kà gribbetu tam sawu nepateizibu pahrmest. Kohymannis ahtri aissjahje, bet wehl weenreis atpakkat skattijahs, un raug, nabbags suns, kungu eeraufsidams, ar asti wehdinaja, itt kà dohtu tam to beidsamu labdeenu.

Lohti noffunmis kohymans sawam sirgam ar peefcheem duhre; bet atkal ahtri apstahjahs, dohmaja fehà un tà, woi nabbagu lohpinu wehl ne warretu glahbt? Bet tahs bailes, kà tas

traks effoht un winnam eefohst warroht, scho pahrwarreja — winsch tahtaki jahje.

Moschauta sunna ehna tam weenumehr preeksch azzim stabweja. Winsch arween wairak skummigs palikke, un buhtu deewessim fo dewis, kad suns wehl dsihwotu. Wairak ka fintu reisehm sawu nelaimigu zellu nolahdeja. Ne, nelaimigs winsch naw wiss, ta pee sewis dohmaja, jo es sawu naudu riktigi dabbujis; bet zelsch gan tapehz nifns, ka sawu sunnu paspehlejis. Un kad nu pehz naudas makka sneedse, un wairs ne atradde, tad winsch apfebrahs, gauschi smaggi nopuhtahs un fazzija: patecsi, ta bija ta waina, kapehz mans nelaimigs suns tik pikts bija un tik breefmigi brehze. Ta weeta winnam wehl bij sinnama, fur naudas makku nolizzis. Tadeht aulissam us to weetu atpakkal jahje; un par sawu neapfattischanu un bendesdarbu lohiti eedufinojahs.

Tahs affinaias pehdas, fo us zellu eeraudsiija, winnu leidsot no leeleeem firdehsteem ta ka ahrprahta padarrija. Gallä winsch aissneedse fruhminu. Un fo winsch tur atradde? Sawu nabbagu pufsdshwu sunnu, kas lihds tai weetai bija aishwilzees, un pee naudas makka blakkam apgullees, ka wehl, kamehr dsihwojot, sawa funga mantu warretu fargah. Kad nu sawu fungu eeraudsija, winsch wehl weenreis ar asti wehdinaja, wehl weenreis rohku laisija, un — nosprahge. —

Woi gan wiffi sunni tik ustizzigi un saweem fungeem tik paklaufigi, ka schis nelaimigais? Teescham, man dohmaht, dauds irr tahdu sunnu.

Sunni nerebsigi pasaulê nahk, un winnu azzis tiffai pehz dewinahm deenahm atverrahs. Runnas divi reisi gaddä, 4, 8 lihds 12 kuzzenus mett, un, kad slimmiba ne useet, kahdus 15 lihds 20 gaddus wezzi tohp. Bet retti teem sawus gaddus fadsihwoht lauj, talabb ka tee firmä dsihwiba ahtri trakki paleekoht.

Bet ka, jeb zaur fo tad sunni trakki tohp? Zaur pasiltu ehdeenu un dschreenu; zaur lohiti

leelu karstumu un dschreena truhkumu; zaur fapuischu galku un snirdoschu uhdeni, un zaur dauds zittahm leetahm. Un ka tad to nojehds, kad suns traks? Kad winsch noskummis, un prett sawu eeraddumu weentulibu mekle, few passelhpjajs, ehdeenu un dschreenu ne bauda, ar pakahruschahm aufim, ar pakahruschu asti pilns meega apfahrt wasajahs, wairs ne reij, bet tik-fai furn, un passleppeni lohpeem un zilwekeem uskriht, kaut arri sawam fungam taggad wehl neko ne darra; tad trakkums klah.

Bet ja winsch eefahk elst, un sawu mehli no puttaina lakla issteept, sawu paschu fungu wairs ne pasiht, pehz winna ka pehz swescha zilweka kampt, no uhdena bihtees, swalstidams apfahrt wasatees, nejauschi pa labbu un kreisu pufsi apfahrt lehkt, sawä nifnumä teem uskrist, kas winnam klaht nahk; un kad winna azzis farfanas un neffaidras, tad teescham traks un tik-fai 24 stundas wehl dsihwo.

Ja winnu tulihit ne nositt, tad wiffi lohpi un zilweki, kas no winna kohsti, tohp trakki, un pehz kahdahm trim deenahm breefmigä nahwê sawu dsihwibas spehku islaisch, ja winneem tulihit no ahrstes rohkahm paligs ne tohp sneegts.

R — 3.

Teefas fluddinaschana.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walsts 2c. 2c. 2c., tohp no Dunalkes und Sallenes pagasta wiffi parradu deweji ta nomirruscha Dunalkes fainneeka Plauktu Janna nêsausti, few 8 neddelu starpä pee schis teefas peeteittees.

Dunalkes un Sallenes pagasta teefa, 17tä August 1835.

††† Jannis Rudsennek, pagasta wezzafais.
(Nr. 61.) C. F. Günther, pagasta teefas ffrühweris.

* * *

No Krohna Klosther-Weisputtes pagasta teefas wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu prassischanas no ta nomirruscha Waltekas fainneeka Ektinu Ehrmannu buhtu, ka arri tee, kurri no ta nelaiska kahdu mantu

tappinajuschi, jeb glabbaschanâ dabbujuschi jeb winnam kaut fo parradâ palikkuschi, tohp usaizinati, few 2 mehneschu starpâ un wiswehlaki libds 18tu Oktober f. g. schein peeteiktes, jo pehz schi termina neweens wairs ne taps peenemts un saudehs sawu teesu.

Wassis, 23schâ August 1835. 3
(L. S.) ††† Unse Lohm, pagasta wezzakais.
(Nr. 135.) F. Grening, pagasta teefas srihweris.

* * *

No Stalgenes pagasta teefas tohp wissi parradu de- weji, ta Stalgenes fainneeka Skilwu Jehkaba, par kura mantu inventariuma, truhfuma un parradu behl, konkurse nospreesta, usaizinati, lai 2 mehnes- schu starpâ un wiswehlaki libds 5tu Nowember 1835 schein peeteizahs un tad sagaida fo teefa spreedihs, jo pehz tam neweens wairs ne taps dsirdehts.

Stalgenes pagasta teefa, 5tâ September 1835. 3
(L. S.) ††† Jaunsemm Peter, pagasta wezzakais.
(Nr. 4.) Theodor Pieckert, pagasta teefas srihweris.

* * *

Tanni nakti no 22tra us 23schu Augusta f. g. pee Restenes, Susterkrohga peezi femneeku sirgi, prohti: 1 farkani raibs (scheekts), 1 melni behrs, 2 farkanaji sirgi un 1 gaischi behra fehwe, ta ka 1 fedlis, 1 eemaukts un 1 kullite, kurrâ sirgu dekkis, srihpaini lindraki un willains feemischku kamsoblis bija, no ais- behguscheem sagleem atstakti tappuschi. Kam schee sirgi un schahs leetas peederretu, tohp usaizinati, lai tahs 6 neddelu starpâ no appakschraftitas deenas, prett ukurru un isdohschanas islihdinaschanu no Restenes pagasta teefas pretti nemm.

Restene, 24tâ August 1835. 1
(L. S.) ††† Janne Strausse, pagasta wezzakais.
(Nr. 73.) Frd. Wagner, pagasta teefas srihweris.

* * *

Kam tas, tai nakti no 28ta us 29tu Juhli f. g. no weena Kreewa, kas pee Wezzumuischas feena-schkuhni feenu sabsis, atstaktis bruhns sirgs ar ratteem, sirgu- leetahm un 1/2 muzza filku, peederr, lai wiswehlaki libds 13tu September f. g. scheinan peeteizahs.

Wezzumuischas pagasta teefa, 19tâ August 1835. 1
(Nr. 306.) Runsen, pagasta teefas srihweris.

Zittas flubdinafchanas.

Tanni nakti no 28ta us 29tu Juhli, tappe Groh- bines waggaram Janne Reinfeldt, Grohbines Waggi krogâ 2 sirgi, no kurreem 1 bruhni-raude 13 gaddus wezs, pufsmehrâ, ar masu srihpu peere un trim bal- tahm kahjahm, us preckschzettekem familkts, ohtris lohssis, 15 gaddus wezs, weenu mehru ar to pirmu un us kaklu dikti norihwehts, kurrâ weetâ balta sibme rah- dahs, nosagti; kas pahr scheem sirgeem taisnu sinnu dohd, tohp luhgtâ, Grohbines muischas waldischanai to peerahdht, fur tas arri sawu peenahkamu pateizibas naudu dabbuhs. 1

* * *

No Salkas muischas tohp simams barihts, ta tai 13tâ September f. g. un tannis deenas pehz tam precksch maltites no pulksten 1 libds 12 un pehz mat- tites no pulksten 1 libds 5 Barberes muischâ uhtrupê prett skaidru naudu taps pahrdohhti, prohti:

- 1) galbi un krehfli un zittas kohku=leetas no ma- gohnu kohka,
- 2) tahdas paschas leetas no prasta kohka,
- 3) dauds dutschu krehslu ar salmeem un needrehm ispihti,
- 4) dambju behli ar dambischeem,
- 5) glahses kas gaisu rahda,
- 6) smalki mahlu traufi, kas ne buht ne irr bruhketi,
- 7) glahses un karappes,
- 8) smalkas mahlu taffes
- 9) un zittas pee tehju dserschanas geldigas mahlu leetas,
- 10) skawdu traufi,
- 11) leeli skawdu schkihwi, fur tehju leetas leek wirsâ,
- 12) leeli un masi lukturi no missina un zitti apsu- drabohhti,
- 13) elju lukturi un puzschkehres,
- 14) madrazzes ar kiffeneem,
- 15) linnu audekla leetas, ka: galbu=drahnas, sal- wetes, smalks un rupjs audekles, nehstogi, dwecki u. t. j. p., ne buht ne bruhketi, gan bal- linati gan neballinati,
- 16) beesas willanu dekkes.

Kad schi uhtrupe Barberê buhs beigufees, tad win- na atkal 14tâ Oktober f. g. taps zelta Elkschnu mu- schâ.

Salkamuischâ, 10tâ September 1835. 3

W r i h w d r i k k e t.

No juhrmalles-gubnementu angstas waldischanas pusses: Waldischanas rahts August Beiler, graham. pahrluhf. weetâ.